

familie, în mijlocul colectivității. Piesele noastre respiră parcă prea puțin atmosfera aceasta tensionată, a proceselor ce au loc în realitate, uneori sub ochii noștri. Și se mulțumesc adesea să ne pună în fața unor „fapte diverse“, a unor istorioare morale, agreabile uneori, dar prea puțin convingătoare. De aceea, chiar cu stângăciile care au fost semnalate, o piesă ca de pildă *Comoara din deal* are meritul de a aduce în scenă ceva din realitatea vie, un aer de autenticitate care cucerește și convinge.

Chiar și într-o piesă istorică (o evocare a momentului ciumei din Iași secolului al XVIII-lea, datorată condeiului sprinten și colorat al lui Mircea Radu Iacoban, pentru prima oară încercând această coborâre în istorie, e vorba de *Noaptea*), conflictul e abia sugerat, confruntările rezolvându-se fără mari dificultăți, în scene pitorești; lumea epocii e privită cu un zîmbet duios-ironic.

Cred că la acest capitol, al dramaturgiei române contemporane, stagiunea viitoare va avea o datorie de îndeplinit: aceea de a dezvolta în profunzime, pe un plan de rezonanță majoră, direcțiile fertile afirmate în stagiunea 1974—75.

Aceasta va contribui, cred, și la statornicirea legăturilor teatrelor cu publicul, legături care, în această stagiune, par să se fi consolidat, în ciuda solicitărilor de tot felul la care spectatorul virtual al teatrului este supus. Prezența vieții pe scenă, actualitatea și pasiunea fierbinte a dezbaterilor sînt condiții fundamentale pentru participarea, la fel de pasionată, a publicului.

Stagiunea aceasta a însemnat, desigur, mai multe spectacole bune cu piese românești și străine; o afirmare plenară a talentelor actoricești; probleme legate de alcătuirea repertoriului și, mai ales, de modul cum au înțeles teatrele să-și onoreze angajamentele; o proliferare nejustificată a practicii încredințării regiei spectacolelor unor actori, nu totdeauna înzestrați sau pregătiți pentru aceasta (regia e totuși o profesiune care cere har și pregătire specială, nu?) — dar despre acestea, și despre altele, cred că vor scrie colegii mei.

TRAIAN ȘELMARU

Cu excepții...

La prima vedere, s-ar părea că stagiunea a fost bogată. Dar numai la prima vedere. Pentru că — excepțiile sînt puține — cele aproape (sau peste) treizeci de premiere bucurăse n-au depășit media de producție. Totuși, nu se poate trece peste faptul că aceasta rămîne stagiunea cînd, la Teatrul Național, Horea Popescu a pus în scenă, pentru întia oară, *Danton* de Camil Petrescu. O primă excepție, așadar. A doua: *Matca* de Marin Sorescu, în regia lui Dinu Cernescu. (Spectacolul de la Piatra Neamț, regizat de autor, nu l-am putut vedea, din păcate.) A treia: *Pasărea Shakespeare* a lui D. R. Popescu, montată de Alexa Visarion. A patra: *Răspîntia cea mare* de Victor Ion Popa, pusă în scenă de Neleanu. A cincea: *Azîlul de noapte* realizat de Liviu Ciulei, după părerea mea, marele eveniment al anului

teatral. În sfârșit, *Valiza cu fluturi* de Iosif Naghiu, în regia Sandei Manu. Au fost, prin urmare — chiar dacă nu ne-am oprit decât la aceste câteva exemple —, spectacole demne de luat în seamă. Deși folosirea la întâmplare a actorilor continuă, se pot cita interpretări remarcabile (Mircea Alhulescu în *Danton*, sau Leopoldina Bălănuță în *Matca*). Sînt și actori care au jucat mult, partituri grele și diverse, cucerind cote superioare în cariera lor. E cazul Ginei Patrichi.

Iată, dar, că stagiunea n-a trecut chiar degeaba. Dar, judecată programatic, pe liniile ei directoare, nu se poate să nu observi că, din punct de vedere al gândirii teatrale, am riștigat prea puțin. Au început să se facă îngrijorătoare concesii de principiu. La noi, unde exista o mișcare regizorală animată, în permanentă căutare de căi noi, s-a putut întâmpla să asistăm la premiere anonime, fără semnătura vreunui regizor, sau la altele

(*Svejk*, *Titanic Vals*), lucrute de Dem. Rădulescu și Toma Caragiu, actori de bună calitate, dar diletanți în materie de regie. Sînt semne de deprofesionalizare care ar trebui să ne dea de gîndit.

Cît privește dramaturgia originală, cele trei piese românești noi citate mai sus sînt — după cum a subliniat întreaga critică dramatică —, într-adevăr, literatură de valoare. Există, însă, chiar și tipărite (mă gîndesc la Dumitru Solomon, care a luat anul acesta premiul Uniunii Scriitorilor), lucrări a căror reprezentare întîrzie în chip inexplicabil.

Totuși, publicul se pare că a venit la teatru mai mult ca în alți ani. Putem vedea aici și contribuția solidelor succese ale trecutelor stagiuni, păstrate în repertoriu. Asta trebuie să ne bucure. Dar să nu ne facem să închidem ochii la lipsurile semnalate. Poate și la altele...

VALERIU RÂPEANU

Imperativul piesei românești

Acum, cînd stagiunea 1974—1975 și-a închis porțile și cînd doar piesele potrivite reprezentării lor estivale mai trăiesc, datorită cunoscutelor turnee estivale, ale căror criterii continuă să ne rămînă necunoscute, e timpul să ne îndreptăm gîndul spre noul an teatral. E bine să amintim și cu acest prilej că profilul și valoarea unei stagiuni o dă piesa românească, originală. În replicile acestei piese se materializează și se întruchipează gîndirea și sensibilitatea contemporană, sentimentele unei colectivități din care face parte spectatorul. Piesa originală este cea care îl confruntă, sau ar trebui să îl confrunte, pe omul din stal cu problematica lumii lui, cu universul vieții sale, cu solicitările de fiecare zi ale lumii în care trăiește.

Fără îndoială, repertoriul unei stagiuni nu se compune numai din piese originale. Dar piesa nouă românească este componenta principală, cea care dă direcția esențială a stagiunii și îi conferă profilul. Care sînt imperati-vele ei? Fără îndoială, privind înapoi ca

